

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 An ne residentia episcoporum iure naturali fundetur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

scopis intro lucidus. Verumtamen non ista sunt
manera, quae virginissimè residentia episcopi
requirunt: sed alia supra commemorata
quae ad ipsam presentiam sedulamque dili-
gentiam expolant. Immo verò, ut iam
diximus, propterea episcopi obligati-
onis residentia oblitus sunt, quod non parat
alia sibi incumbere onera, quam lites au-
dire, & semel in anno ordines conferre.
Si. n. se ignorantium lucem delinquentium
etiam, et aliorum suffraganeorumque
subsidio, ac presidio (ut verè iurè) esse co-
gnoscerent, non grandi opus esset nego-
tio, ut ius residentia persuasissimum ha-
berent. Multa alia hic missa facimus scilicet
purarum testimoniorum iuris rati-
onem, quae praecipua sunt in omni articulo.
Multasque aduersa iuris argutias silentio
praetermittimus, ad quas vixque moleste
essent, nisi tere, quae utile. Quod autem de episco-
po asseruimus corauimus, de cunctis et pa-
rochialibus pastoribus subinde est intelli-
gendum. Sane cum, & allata testimonia
idem sibi velint licet multo efficacius e-
piscopos urgeant. In apice autem istorum
dicta sunt, hoc licet per se ipsum euidentis-
simum sit, non erit tamen ad monitu supe-
riorem, ne impè prestandi obligatio sic
praecipuum est, ut non si praecipui finis. Vi-
deas. n. praesules in suis quidem ecclesijs
residentes: sed tamen adeo oscitanter, &
segitanter in administratione verbi, in gu-
bernatione, in afflictorum consolatione, et
pauperum subsidio sese gerentes, ut nihil
referat absente vel sine sint an praesentes. Re-
sidentia. n. propter haec necessaria est, quae
si non fiant superuacanea immo quado-
que causa, ut episcopus maiori oppro-
brio, & vilipendio a sua plebe habeatur.

Ad pri-
mū arg.

Quod

Ad primum igitur argumētum respondetur,
verba illa formalia, quod episcopi reside-
re teneantur, nullā fuisse necessitatem, ut
in Evangelio exprimerentur. Sane cū eui-
dētissime ex ipsa episcopali functione di-
uinitus instituta colligatur, quod sit secū-
dū aduersariis satis est, ut eadem residentia
sit de iure diuino. Nam vbi Christus ceu
operarios miserit predicatum a postolos
atque alios 72. discipulos quibus episcopi
& parochiales sacerdotes successerunt: &
vbi iubet in Petro cunctis episcopis, ut re-
gē pascat: & vbi docet bonū pastorem esse,
qui nominatim cognoscit oves, et vbi ait
Paulus episcopum esse doctorem, & hospi-

ralem, & vbi admonet Timotheum, ut seipsum
operarium in eo non subsibilem, verbum veri-
tatis rectè tractantem exhibeat, & vbi
admonet praesules, ut in vinea se gregaria-
tendat in quo eos spiritus sanctus poluit
episcopos ad regendum ecclesiam Dei,
atque in id genus alijs locis usque adeo lu-
ce clarius residentiam pastorum praecipit,
ut fatuum sit ex pressiora verba require-
re. Ad secundum iam satis responsum est, Ad
quod etiam summam ecclesiae iurisdictionem
nem Petro eiusque successoribus singulari-
ter commiserat, ubi ait, Pascite oues meas:
atque adeo facultatem eligendi pastores:
modum tamen pascendi non reliquit suo
arbitrio, ut eum mutare posset. Haud
in arbitrio est Patris facere ut episcopus
non sit doctor, non sit hospitalis, non sit
regulator super gregem, quibus muneribus in-
stitutum est ut resideat. Ad tertium denique
respondetur quod si Timotheus, & alij forsan
episcopi iussu Pauli a suis non nunquam
ecclesijs peregrinari fuerint: id tamen ob ec-
clesiae uniuersalis necessitatem factum est,
atque adeo per interpretationem non est
diuini iuris, & naturalis. Haud enim
pugnans residentiam esse de iure diuino,
& nihilominus posse casus accidere, in
quibus non solum licitum, verum & ex-
pedientissimum sit episcopum a sua eccle-
sia in tempore abscedere.

ARTICVLVS II.

Verum residentia episcoporum iure naturali fundetur.

Cum monstratum sit, residentiam episcoporum de iure esse diuinam, sub-
quiretur, ut uideamus, an ius eam naturae
suas rationes eidem ueritati subministrat.
Arguitur namque a parte negatiua. Enige-
licus episcopus, ordo est supernaturalis:
quippe cum fundatio ipsa ecclesiae super
naturam fuerit a Christo instituta, non er-
go episcoporum residentia in iure natura-
li fundatur. Secundo: Si iure naturali eius-
modi residentia iuberetur nulla ratione
posset super eo dispensari. Nam ut supra
de Decalogo pronuntiauius, ob id iudi-
cabilis est, quod in inditum habet a
natura obligandi vinculum, & tamen ut
in c. 4. patebit, infringere ea necessitas po-
test, ut legitime a sua ecclesia episcopus
tus

SOTO
de Iure
Legibus
DIE
13

Argu. 3. tus absens fiat. Tertio denique arguitur, Esto de residentia præceptorum agnoscamus natura tamen præceptorum affirmatiuorum est, ut nõ obligent, (quod aiunt) pro semper. Non ergo iugis continuaque residentia necessaria est. In contrarium est quod cũ ius nature auctore. Deo mentibus nostris insculptum sit, explicandis etiam fidei legibus ab eodem Deo promanantibus mulam inferuit. Nam diuine leges naturalium perfectrices existunt.

Conclusio re- spõsiua. In supra dictum est naturales ius esse, quod natura nos docuit, atq. adeo minime repugnare, ut quod diuino iure sancitum est, naturali etiam quadam tenore oboreur. Respondetur ergo ad quæstionem affirmatiuam hęc conclusione. Obligatio residendi quam proxime est naturalis iuri finis. Enimvero quamuis episcoporum institutio iure ite facta diuino tamen, ut supra dictum est, rationibus naturalibus eius congruentia innotescit, atque adeo modus epi copalis administrationis eiusdem rationibus elucidatur, quas quidem in superioribus adeo insinauimus, ut hęc nõ sit nisi explicatio repetitio. Primum igitur argumentum sumitur ab officio. Enimvero cum pastoris officium, ut dictum est, sit spirituali animarum saluti prospicere, functio hęc bipartita est nempe, uel respectu gregis infirmantis, ac deficientis, ut iuuetur saneturque, uel respectu eiusdem sani, ut ad perfectionem promoueatur. Defectus autem, & quantum ad intellectum accedere potest, & quantum ad effectum. Est ergo pastor ignorantium lux. Nam uos, inquit, estis lux mundi. Lucem autem natura docet nisi præsentem lucere non posse. Illis autem, qui de uia decedunt, est ciuitas supra montem posita, cuius uite sydyus aspiciens populus recto tramite incedere debet, in cõspectu autem populi, nisi redeat, esse non potest. Cõdiendis uero corruptis affectibus est sal, qui in operibus uirtutis ostendere saporem debet. Denique ægrotus est medicus. Nam talē se appellauit Christus, ubi ait. Non est opus ualentibus medico, sed male habentibus. Perfpice ergo quales te, autum si rex selectissimū medicum eligit, cui iusta stipendia p ratione suæ facultatis exoluat, ferre queat, ut ubi corporalis sibi uita periclitatur, per aliū

seruiat? Si ergo in medico corporali industria personæ expetiatur, & optatus, quæ neget tanto id iustius in medico spirituali, quanto temporali uita spiritualis præstat? Est denique episcopus, ut supra diximus, auriga, nauclerus, dux, fidelis, q. seruus ac dispensator mysteriorum Dei. Et tñ si ad Remp. ciuilem spectes, quis nam mortalium permitteret hæc per uicarios exhiberi? Cui ergo Deus id permitat, Reuera natura ius aperte reclamet. Sunt et ad arcendi hostes, custodes & uigiles, qd absentes esse nequeunt. Respectu autem gregis, et si sanus est et ab hostibus tuus, summum episcopi officium, est uiam supra diximus, & in sua cõse cratione hęc ad perfectū plebē perducere, qd de Baptista Luc. 1. legitur: ut si sine macula & ruga: ac perinde digna qua in cõpectu Dei appareat. Ad hæc autem ratio naturalis manifeste demonstrat industriam, atq. ad presentiam personæ requiri. Secundus locus idē naturaliter demonstrat sumitur ex stipendia, quod, ut supra factus probatum est, non pro scientia, aut morum probitate, aut nobilitate, aut dignitate epali, sed pro præsentia & functione, atque adeo pro exercitio ipso, & opere, & uoluntate ut Nu. 18. admonitio diuina habent, & 1. ad Corin. 9. docet Apoll. Vbi namque stipendium pro opere penditur, naturalis ratio illico demonstrat non satis esse uicarium constituere, et si digniorem re ipso substituas. Est enim ille uelut auxiliarius, q. ideo episcopi nõ excusat, quin præiens q. ualuerit, afficiat. Sed tertius locus sumitur ex detrimentis, q. episcoporum absentia progignit, & paritur. Horum autem positum est id. nisi omni sensu careant pastoribus exumescendum, quod propter eorū negligentiam creberrime multa anima peperiunt morte perierunt, quæ quidem si secundam suam obligationem diligentes cellene, sempiterna felicitate fruenterent. Reuise illud supra citatum oraculum. Ezech. 34. Postquam n. ait Deus, Væ pastori bus Israel, eorumq. negligentiam in cõsolandis infirmis, &c. recenlet, subdit. Ecce dispersæ sunt oues meæ, eo quod non esset pastor, & factæ sunt in deuorationē omnium bestiarum agri. Ecce eo quod nõ esset pastor. Non quod nullus esset, alias non dixisset: Væ pastoribus Israel, sed q. Soro, de Iust. & Iu. Non n. 2. pul-

Secunda ratio.

Paulus.

Tertia ratio.

Proficua ac salubris.

Medita
tio Ec-
clesiasti-
cis pa-
storib.
Augiter
menti
verlan-
da.

nihil legitime suam exploret curam. Et ideo subdit. Et ergo de manibus pastorum meorum oves meas requiram. Huc vellem attingere. Christi pastor. es. Si Res. charissimos filios negligentia pedagogi, cultorisque eorum trucidatos conciperet, quisnam regiam iracundia ferre posset? Cum ergo Deus (quod sapere & sapienter, ac sapienter uti venire solet) pastorum incuncta prius tam se videat ita arum contubernio, quas ut sua ipsius gloria fruerentur, conciderat, quarumque gratia filium suum, qui pro illis moreretur, huc de milit, eademque in infernorum abyssis perpetuo trucidandas conciperet, que nam rogo non suppliciorum gratia ad manus illis, & tam iniquiter sacrilegis pastoribus non reposita? Quin vero non solum in pastores ipsos praevarios indignari solet Deus, uti, & ob ipsorum pravitatem indignatio eius dimanant in populum. Sic legitur Num. 19. Excubate in custodia sanctuaris & in ministerio altaris, nec oratur indignatio mea super filios Israel. Non quod ob alienam culpam populus aeternaliter puniatur, sed quod vel ex eo quod in populo nunquam ingenuissimum delinquentium numerus deest, qui peccatorum iustitiam sustentant, illis cessantibus indignatur Deus in populum ob sua ipsius crimina, vel quod cessantibus episcopis manus cum Moyse ad celum cum precibus levare, atque adeo negligentibus populi curam facile a suis hostilibus cupiditatibus prosternitur, dignosque adeo se indignationis Dei. Cum ergo ex absentia pastorem tam presentaneum moderando regi emineat negligentia periculum, naturalis profecto ratio plenissime demonstrat, quas debeant praesentes aduigilare. Mox & pater gregis de trimentum eadem praesulum absentia inde non aliud in Christiana Republica pepercit. Nam cum ob personalem residentiam sus cogat unicuique ecclesiam suam incipere episcopum, ubi persuasum habeat licere sibi absentes esse, pro inveniendi non ducitur, ut quis plures habeat ecclesias, quarum simul fructus unus percipiat. Id quod in Concilio Lateranensi prohibitorium est, ut patet. Quia nonnulli de regibus nos in ecclesia ingentibus episcoporum simulatum, per quos quemadmodum ordinem, atque reliqua episcoporum sacramenta

alia perficiantur, expententia ipsa testimonio est. Inde nempe manant, ut cuiusmodi spiritualia venundentur, adeoque tractentur abiecte, ut in conspectu Christiani populi despectui habeantur. Accedit quarto quod cum episcopi cultores instituta a Deo sint autum messorumque adeo spiritualium frugum missi, ipsi per se debent in conspectum Domini portare manibus suos, quod vera qui per alios gubernant, minime faciunt. Ipsique saltem sui utilitatem quas per se accumularent, Deo reddere & tamquam legitimi pastores, exopto celestis illius qui illos instituit, oves suas propriis humeris balutare, propriis manibus tractare. Sic enim de illo praecavimus. Ita. c. 40. Sicut pastor grege suum pascet, in brachio suo congregabit agnos & in sinu suo leuabit, facies ipse portabit. His namque arque id genus aliis exemplis Damasc. Papa, ut in illa supra citata epistola videtur est, chor episcopos explodere sancte curavit, qui quidem non ita multum ab illis titularibus differant, ut 68. dist. can. ecclesiis. & duobus sequentibus explicatur. Et potissima causa eos obigenere ut ait ille sanctus Pontifex, meretricum, quae statim ut parvuli infantes suos aliis nutricibus tradunt educandos, ut suam citius libidinem explore vellent. Sic omnem ad episcopos faciunt, dum sibi commissos populos uicariis educandos concedunt, ut liberius ipsi secularibus curis inhiant. Peripice ergo quam rationabilis persuasum, qui ecclesiarum despoliant proles Christi sanguine per se progenerant, suisque propriis uberibus lactent. Nam sponsa, ut in Cantico in libro legitur, sponso ubera tribuebat, eademque super vinum unguentis optimis fragrantia. Quae profecto cum in episcopo sine usu sunt, ut ore Deo, desiccatur. Sed o remporum clamitas istarum namque cum ne cessitudinem obliuio obligationem reddendi obsecravit, Quis nam iam se, ut ipsorum ecclesiarum suarum gerat, & ut subditio patrem? Paulus quidem inter suos episcopales labores, & ecclesiarum sollicitudinem id potissimum i. ad Corin. 9. comemorat, quod & Iudeis Iudeis fierent, & gentilibus gentilibus, & in firmis in firmis

Soto
de Iure
Legibus
DIE
13

Conci.
Sacer.

as donec

Residentibus ad omnium se accommodaret affectus, ut omnes Christi o lucifaceret. Et in posteriori ad eisdem Cor. Quis infirmatur, & ergo non infirmor? quis scandalizatur, & ego non vror? Jam vero nunc teporis hic charitatis gradus adeo aboluit ab usu, ut nulli bizi zaneorum seminator peiora scandala, qui am inter episcopos & capitularia sua col legia seminauerit. Id quod episcoporum multi causantes sibi prætexunt, ut suam absentiam excusent, cum tamen caitendum illis summo opere primum esset canonicos paternis visceribus lucrari, quod si perficere nequirent, non ideo illis esset de dicendi decendum. Nam propter paucorum culpam non esset grex totus deferendus, imò adeo vigilanter curandus, & colendus, ut clericorum proceres pudore conuicti deuinctas eis manus offerrent.

Ad argumeta posita in capite quæstionis.

Et per hæc ad argumenta in capite quæstionis proposita responsum nobis censetur. Prioris enim solutio est, tum quod episcopalis dignitas non vsque adeo est supra naturalis, quin sit rationi naturali germana: tum etiam quod etsi sit supranaturalis, illa tamen supposita, tunc ratio naturalis modum quo administranda est, plurimum elucida. Posterioris autem responsio articulo patebit, ubi constabit ius etiam ipsum naturale ac diuinum nonnunquam causas offerre, ob quas liceat episcopis suas dioceses exire. Ad tertium denique respondetur, præcepta affirmatiua propterea non obligare pro semper, quod obligant pro loco & tempore, & cum reliquis circumstantiis, quam obrè nec episcopus obligatur semper predicare aut ordinare, &c. Atiam quia multa eius munia sunt, quæ non habent determinatum tempus, sed creberrimè & præter spem eorum necessitas offeruntur tenetur in sua semper esse diocesi, nisi in casibus quibus ius ipsum diuinum & naturale ei absentiam indulget.

ARTICVLVS III.

Utrum episcopi iure humano, hoc est pontificio, residere teneantur.

Quamuis post diuinum ius & naturale non ita multum nosse de humano primū referat, conduxit tamen ad omnimodam argum. obtinendam videtur. Arguitur nihilominus

de more ab vtraque parte. Aut. n. residentibus obligatio iure diuino ligat, aut secus, si iure diuino, superfluebat ius Ecclesiasticum, quam humanum vinculum vrgentius esse non potest diuino, si minus videtur ecclesia rigidius iusto id præcepisse. Nam cures sit tam grauis, ut præfules arbitrantur, non debuit ecclesia diuinum ius onerosius reddere. Secundo arguitur. Si residentia, iuris diuini est, tunc præceptiones de illa pontificiæ esse non possunt nisi eiusdem iuris declarationes, atq; adeo dici non potest, ut sit de iure humano. In contrarium est totus titulus de cler. non resi. nempe c. Quia & c. relatum. & reliqui, ubi qui absentes a suis sunt parochialibus ecclesijs, anathemate atque alijs poenis plectuntur.

Arg. 2

Quorandem nullum suffugium reliquum fiat, sed palam pastoribus sit extra villam cōtrouersiam ad residendum esse per strictos adhibetur in hoc 3. art. postrema cōclusio. Residentia episcoporum ac petinde sacerdotum animarum curam gerentium iure humano, puta ecclesiastico sancita est, & sub pena peccati mortalis constituta. Hæc autem conclusio non perinde intelligenda est, ut quod singulis annis sit confessio, & quadagesimalis abstinentia, singulorumque festorum multarumque ceremoniarum obseruatiã. Ista. n. licet ab Apostolorum seculo censeantur instituta, haud tamen ab ipso Christo immediatè sed ab ecclesia per potestatem illi ab ipso collatã condendi leges. Præceptum autem Ecclesiasticum residentie est explicatio diuinæ institutionis. Distinguit. n. Pau. 1. ad Cor. qui ite hæc dicit, ubi ait: Ihs qui matrimonio iuncti sunt, præcipio, non ego sed Dominus, Nam ceteris ego dico, non dominus. Est ergo differentia, quod quæ sunt de iure humano, etiam si per potestatem diuinam traditam sint constituta nulla tamen vi pollerent obligandi nisi ab ecclesia essent præcepta. Quæ autem sunt de iure diuino, etiam si ecclesia de illis nihil decreuisset, obligassent. Huius ergo secundi generis est obligatio, qua præfules ac pastores residere coguntur siquidem vi dicebamus, lex diuina est. Dicitur autem de iure humano propterea quod Ecclesiasticis sanctionibus ius idem diuinum explicatur. Imò vsque adeo eisdem sanctionibus iubetur, ut et qui proterua obstinatione ius diuinum agnoscere nol. et sint, cogantur nihilominus ius pontificum fatentur.

Conclusio sua. Explantur conclusio.